

Cymraeg

ADRODDIAD SAFONAU'R GYMRAEG 2020 / 2021

GIG
CYMRU
NHS
WALES

Bwrdd Iechyd Prifysgol
Aneurin Bevan
University Health Board

RHAGAIR

MAE'N BLESER GENNYF GYMERADWYO CYHOEDDI ADRODDIAD MONITRO BLYNYDDOL AR SAFONAU'R GYMRAEG 2020-21 BWRDD IECHYD PRIFYSGOL ANEURIN BEVAN, SY'N DANGOS EIN HYMRWYMIAD PARHAUS I DDATBLYGU EIN DARPARIAETH DDWYIEITHOG.

RYDYM YN GWEITHIO'N BARHAUS I WELLA STATWS YR IAITH GYMRAEG YN ARDAL Y BWRDD IECHYD AC, FEL BWRDD IECHYD, RYDYM EISIAU ARWAIN O'R TU BLAEN. RYDYM WEDI CYMRYD CAMAU BREISION OND YN CYDNABOD BOD MWY ETO I'W WNEUD. MAE'R ADRODDIAD HWN YN RHESWM DROS DDATHLU EIN LLWYDDIANNAU OND HEFYD YN GYFLE I FIFYRIO AR Y PELLTER SYDD ETO I'W DEITHIO.

GOBEITHIO Y BYDDWCH YN MWYNHAU DARLLEN AM Y CYNNYDD A WNAETHOM YN YSTOD Y FLWYDDYN DDIWETHAF AC RWY'N EICH GWAHODD I GYSYLLTU OS BYDD GENNYCH UNRHYW SYLWADAU I'W WNEUD YNGLŷN Â SUT Y GALLWN BARHAU I WELLA.

Judith Paget

JUDITH PAGET CBE
PRIF WEITHREDWR

RHAGAIR

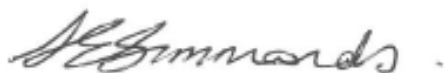
Mae'n bleser gennyf gefnogi cyhoeddi ail Adroddiad Blynyddol Safonau'r Gymraeg y Bwrdd Iechyd.

Mae ein profiadau o ymateb i bandemig Covid-19 wedi dwysáu pwysigrwydd cyfathrebu'n ddwyieithog â'n staff a'n cleifion.

Dros y cyfnod hwn rydym wedi tyfu ein tîm Iaith Gymraeg sydd wedi cael effaith gadarnhaol ar ein gallu i weithio'n agos gyda'n staff, cleifion a chymunedau i wella mynediad a phrofiad cleifion.

Bydd yr adroddiad yn dangos sut rydym wedi gwneud gwelliannau yn ein dilynwyr cyfryngau cymdeithasol, ein profiad cleifion mewnol a chleifion a'n perthynas â grwpiau allanol gan gynnwys gweithio gyda phartneriaid.

Rydym yn parhau'n ymrwymedig i greu cyfleoedd i'r Gymraeg dyfu a ffynnu o fewn y Bwrdd Iechyd a'n cymunedau, gan barhau i ymdrechu i wneud y "Cynnig Gweithredol" yn nodwedd allweddol o ofal cynhwysol.

SARAH SIMMONDS,
CYFARWYDDWR Y GWEITHLU A DATBLYGU SEFYDLIADOL

Mynegai Cynnwys

Cyflwyniad	5
Y ffigyrau - % o staff sydd wedi cofnodi lefel eu Cymraeg	6
Rheoli, gweinyddu, a chydymffurfio â safonau'r Gymraeg	7
Crynodeb Blynnyddol	9
Arolygon	10
Datblygiadau Gwasanaethau a Chyflawniadau Allweddol	11
Gwasanaethau Dwyieithog Ar-lein	12
- Gwefan Gorfforaethol	12
- Cyfrifon cyfryngau cymdeithasol Cymraeg	13
Gofal Sylfaenol	14
Profiad Cleifion	14
Cleifion mewnol	15
Y Rhaglen Brechu Torfol Covid	16
Strategaeth Sgiliau Dwyieithog	17
Gweithio ar y Cyd	18
- Ffrind i Mi	19
- PartnerIAITH	20
- Gweithio gyda Gyrfa Cymru, ysgolion a cholegau	22
- Y Prosiect Cymraeg i Blant	23
Data Dangosyddion Perfformiad	24
Lefelau Sgiliau Cymraeg	25
Cynllunio'r Gweithlu: Recriwtio i Swyddi Gwag 2020 – 2021	26
Hyfforddiant i wella Ymwybyddiaeth o'r Gymraeg a Sgiliau Cymraeg	27
Adborth gan staff	28
Diwrnod Dwli Dysgu	29
Enghreifftiau o lwyddiannau a chyflawniadau wrth ddysgu Cymraeg	30
Cwynion	31
Casgliad a'r weledigaeth ar gyfer 2022-2023	32

CYFLWYNIAD

Mae'r adroddiad hwn yn delio â dyletswydd statudol Bwrdd Iechyd Prifysgol Aneurin Bevan (y Bwrdd Iechyd) i ddarparu adroddiad blynyddol i Gomisiynydd y Gymraeg ar gydymffurfiaeth â Safonau'r Gymraeg o dan Fesur y Gymraeg (Cymru) 2011, ac fe'i paratowyd yn unol â Safon y Gymraeg 120.

Bydd yr adroddiad hwn yn amlinellu sut mae'r Bwrdd Iechyd wedi cydymffurfio â Safonau'r Gymraeg rhwng 1 Ebrill 2020 a 31 Mawrth 2021.

Mae'r pandemig Covid-19 yn parhau i gael effaith sylweddol ar ein gwasanaethau ac rydym wedi gorfod parhau i wneud newidiadau i'r ffordd yr ydym yn gweithredu dros y flwyddyn ddiwethaf.

ynysig yn gymdeithasol dros y flwyddyn ddiwethaf. Er hynny, rydym yn parhau'n ymroddedig i safonau'r Gymraeg. Rydym yn parhau i ymdrechu i gydymffurfio â'r safonau fel y'u cymhwysir at y Bwrdd Iechyd yn yr hyn sy'n parhau i fod yn amgylchedd anodd yn ariannol ac sy'n cyfyngu ar adnoddau.

Mae'r sefydliad wedi gwneud cynnydd sylweddol wrth ddatblygu arferion a systemau gwaith i gynorthwyo gyda chydymffurfiaeth ynghyd â hwyluso a monitro gweithrediad Safonau'r Gymraeg ac arfer dwyieithog da. Mae prosesau archwilio mewnol a gynhaliwyd yn y cyfnod adrodd wedi tynnu sylw at anghysondebau o hyd ar draws amrywiol feysydd gwasanaeth. Dyfeisiwyd cynlluniau gweithredu meysydd gwasanaeth i fynd i'r afael â'r anghysondebau hyn a chânt eu monitro'n agos yn ystod 2021-2022 i

sicrhau cysondeb o fewn ac ar draws meysydd gwasanaeth.

Yn ogystal ag amlinellu cydymffurfiaeth gyffredinol y Bwrdd Iechyd, mae'r adroddiad hwn hefyd yn cynnwys gwybodaeth benodol sy'n ofynnol gan y safon. Mae'r data hwn yn cynnwys:

- Nifer y cwynion a gafwyd,
- Lefel cymhwysedd Cymraeg ein staff presennol,
- Yr hyfforddiant a gynigiwn trwy gyfrwng y Gymraeg a,
- Lefel y Gymraeg sy'n angenrheidiol ar gyfer pob swydd wag a swydd newydd a hysbysebwyd yn ystod y cyfnod adrodd.

Mae'r adroddiad yn adlewyrchu'r gwaith a wnaed i symud y Strategaeth Sgiliau Dwyieithog yn ei blaen, asesu anghenion y boblogaeth leol trwy brosiect ymchwil i gwmpasu ymwybyddiaeth y cyhoedd o hawliau Cymraeg o fewn gofal iechyd, asesu argaeledd gwasanaethau Gofal Sylfaenol Cymraeg, a datblygu ymhellach cyfleoedd i ddefnyddio'r Gymraeg yn fewnol.

Mae Cynllun Gweithredu a Rhaglen Waith cysylltiedig ar waith i sicrhau bod y gofynion hyn yn cael eu cyflawni'n gynhwysfawr. Mae hunan-lywodraethu a monitro yn agweddau allweddol ar y gwaith a wnaed eleni, sydd wedi arwain at fesurau perfformiad ac atebolrwydd tynnach.

Mae'r adroddiad hwn yn adeiladu ar adroddiadau blynyddol blaenorol y Bwrdd Iechyd, gan adlewyrchu gwelliannau a'r cynnydd a wnaed yn ystod y flwyddyn adrodd hon.

Y FFIGYRAU

% O STAFF SYDD WEDI COFNODI EU
SGILIAU IAITH GYMRAEG AR ESR

51%

2020/21

38.45%

2019/20

32.87%

2018/19

RHEOLI, GWEINYDDU, A CHYDYMFFURFIO Â SAFONAU'R GYMRAEG

Atebolrwydd, Llywodraethu a Sicrwydd

Cyfarwyddwr Gweithredol y Gweithlu a Datblygu Sefydliadol sy'n gyfrifol am bortffolio'r Gymraeg o fewn y Bwrdd Iechyd. Y Bwrdd Iechyd sydd â'r cyfrifoldeb sylfaenol am weithredu'r safonau. Fodd bynnag, fe'i cydnabyddir bod gan bob aelod o staff rôl i'w chwarae mewn gweithredu'r safonau'n llwyddiannus.

Gwasanaethau Cymraeg

Mae'r Uned Iaith Gymraeg (UIG) yn cynnwys staff sy'n gweithio ar lefel strategol, rheolaethol ac ymarferol ym meysydd polisi, hyfforddiant a datblygiad iaith. Mae'r UIG yn rhan o adran y Gweithlu a Datblygu Sefydliadol ac yn hyrwyddo atebion cynnar i unrhyw faterion a allai godi. Mae'r swyddogaeth yn cefnogi staff i gyflenwi gwasanaethau yn unol â'r dyletswyddau a osodwyd ar y Bwrdd Iechyd. Rôl yr UIG yw darparu arweinyddiaeth, cyngor, arweiniad a chefnogaeth i'r sefydliad ynghylch materion yn ymwneud â'r Gymraeg.

Mae'r UIG yn rhoi diweddariadau rheolaidd am gynnydd, materion ac arfer da i Grŵp Strategol y Gymraeg sy'n cymeradwyo cynllun gwaith yr UIG.

Grŵp Strategol y Gymraeg (GSyG)

Pwrpas yr GSyG yw rhoi cyngor a sicrwydd i'r Bwrdd wrth gyflawni ei swyddogaethau a chyflawni ei gyfrifoldebau o safbwynt darpariaeth gwasanaethau cyfrwng Cymraeg ar gyfer cleifion a defnyddwyr gwasanaethau.

Mecanwaith adrodd y grŵp hwn yw drwy Bwyllgor Pobl a Diwylliant y Bwrdd Iechyd. Mae gan y Pwyllgor rôl allweddol o safbwynt deddfwriaeth yn ymwneud â'r gweithlu a'r fframweithiau deddfwriaethol a ddarperir gan Ddeddf Cydraddoldeb 2010 a Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011. Mae'r Pwyllgor yn darparu sicrwydd a chynghor i'r Bwrdd Iechyd mewn perthynas â phriodoldeb y trefniadau ar gyfer cynllunio'r gweithlu, datblygu'r gweithlu ac ymgysylltu â'r gweithlu sy'n unol â Chynllun Tymor Canolig Integredig y Bwrdd Iechyd, y Rhaglen Dyfodol Clinigol a threfniadau i fodloni amcanion strategol Cymraeg sefydliadol.

Mae GSyG yn cyflwyno Adroddiad Monitro Blynyddol i'r Tîm Gweithredol sy'n rhoi sicrwydd bod y Grŵp wedi cyflawni ei gylch gorchwyl a phrif ddyletswyddau yn ychwanegol at adroddiadau sicrwydd i'r Pwyllgor Pobl a Diwylliant.

Cadeirydd GSyG yw Cyfarwyddwr Gweithredol y Gweithlu a Datblygu Sefydliadol ac mae'n cyfarfod pob chwarter. Mae'r aelodau'n cynnwys:

- Cyfarwyddwyr Gweithredol neu Aelod Annibynnol o'r Bwrdd fel dirprwy enwebedig
- Cyfarwyddwr Gweithrediadau, Ysgrifennydd y Bwrdd
- Cyfarwyddwr Cynorthwyol Cyfathrebu ac Ymgysylltu
- Cynrychiolydd Staff
- Cynrychiolydd Cyngor Iechyd Cymuned,
- Cynrychiolydd Pwyllgor Trafod Lleol
- Pennaeth Gwasanaethau Gymraeg,
- Swyddog y Gymraeg

Gwasanaethir y cyfarfod gan swyddogaeth y Gweithlu a Datblygu Sefydliadol trwy'r UIG.

Mae Safonau'r Gymraeg yn eitem sefydlog ar agenda GSyG. Mae cynllun gweithredu cynhwysfawr yn cael ei fonitro gan GSyG ac mae unrhyw fylchau mewn capasiti, neu faterion cydymffurfio, yn cael eu huwchgyfeirio i'r Pwyllgor Pobl a Diwylliant a'r Tîm Gweithredol.

Cofrestr Risg Gorfforaethol

Mae'r Bwrdd Iechyd yn gweld rheoli risg gweithredol ac integredig fel elfen allweddol o bob agwedd o'n swyddogaethau a'n cyfrifoldebau. Cofnodir risgiau mewn perthynas â'r Gymraeg, yn y Gofrestr Risg Gorfforaethol.

Mae'r risgiau posib ar hyn o bryd yn cynnwys cwrdd â gofynion Safonau'r Gymraeg, cyflwyno'r Strategaeth Sgiliau Dwyieithog a gweithredu egwyddor y cynnig gweithredol'o ddarparu gwasanaeth yn Gymraeg heb i rywun orfod gofyn amdano. Mae cofnodi'r Gymraeg fel risg Gorfforaethol yn sicrhau bod y Bwrdd yn cael adroddiadau ac yn adolygu'r camau gweithredu a'r rheoliadau.

CRYNODEB BLYNYDDOL

Mae'r safonau a gymhwyswyd i'r Bwrdd Iechyd o dan adran 44 o

Fesur y Gymraeg (Cymru) 2011 wedi'u cynnwys yn yr hysbysiad cydymffurfio sydd i'w weld ar ein [gwefan](#).

Caiff staff eu briffio'n rheolaidd am faterion yn ymwneud â dwyieithrwydd a'u cyfeirio at adnoddau ar gyfer arweiniad a dysgu drwy e-byst wedi'u targedu ac erthyglau rheolaidd ar y fewnrwyd. Mae tudalennau Cymraeg penodol ar y fewnrwyd yn darparu arweiniad a chymorth i staff ar gydymffurfio gyda'r safonau. Mae'r rhain yn cynnwys negeseuon allan o'r swyddfa, templedi llofnodion ebost, ystod o brotocolau a chanllawiau 'sut i' sy'n rhoi canllawiau i staff (ar gydymffurfio â'r safonau) a'r broses gyfieithu.

Mae hyfforddiant Ymwybyddiaeth o'r Gymraeg bellach yn cael ei ddarparu fel rhan o raglen gynefino gorfforaethol ar-lein ac mae'r UIG wedi gwerthuso ac adolygu ein cynnig hyfforddiant mewnol i gynnwys cwrs Defnyddio'r Gymraeg yn Achlysurol newydd. Yn ogystal, mae'r UIG yn parhau i ddarparu hyfforddiant Ymwybyddiaeth o'r Gymraeg wedi'i deilwra i dimau Rheoli Rhanbarthol ac Uwch.

Mewn ymateb i bryderon a godwyd gan y Comisiynydd ynghylch darparu gwasanaethau dwyieithog yn y Rhaglen Brechu Torfol genedlaethol, yn ystod Mehefin 2021, darparwyd hyfforddiant wedi'i deilwra i staff ar draws ein holl ganolfannau Brechu Torfol a'n canolfannau trefnu brechiad.

Amlygodd adroddiad blynyddol 2019/20 yr angen i lechyd ymgymryd â gweithgaredd i wirio cydymffurfiaid â'r Safonau. Gyda hyn mewn golwg, yn ystod y cyfnod adrodd, mae gwaith wedi dechrau yn y Bwrdd Iechyd, gyda chymorth yr UIG, i wirio ymhellach gydymffurfiaeth â'r safonau. Mae hyn yn cynnwys hap samplu, ymchwil pen desg a gweithgareddau cwsmer cudd.

Roedd y themâu a adolygwyd yn cynnwys argaeledd Cymraeg ar dudalennau gwe'r Bwrdd Iechyd, gwasanaethau derbynfa, dewis iaith p'un ai dros y ffôn, ar-lein, ar e-bost neu trwy'r cyfryngau cymdeithasol. Trwy wneud hyn, mae posib adnabod tueddiadau ehangach, ochr yn ochr â materion mwy lleol.

AROLYGON

SIOPWR
CUDD

AROLYGON
GWEITHLE

AROLYGON
CLEIFION

Yn gyffredinol, roedd cydymffurfiaeth yn gadarnhaol ymhlith meysydd gwasanaeth. Fodd bynnag, amlygwyd rhai anghysondebau o fewn ac ar draws rhai gwasanaethau. Ymhlith y meysydd o bryder penodol a nodwyd roedd defnyddio'r Gymraeg mewn derbynfeydd gwasanaeth-benodol, delio ag agweddau penodol ar alwadau ffôn, cofnodi dewis iaith a chynhyrchu dogfennau.

Hefyd, mae'r arolygon 'siopwr cudd' hefyd wedi parhau i ddatgelu nifer o enghreifftiau o arfer da sy'n bodoli mewn perthynas â'r Gymraeg: mae'r rhain i gyd yn cael eu cofnodi a'u rhannu wedyn ar draws y Bwrdd Iechyd fel y bo'n briodol.

Er mwyn sicrhau mwy o atebolrwydd, rhennir trosolwg o'r canfyddiadau gydag aelodau GSyG y Bwrdd Iechyd bob chwarter.

Datblygiadau Gwasanaeth a Chyflawniadau Allweddol

Y Wefan Gorfforaethol

Mae rhyngwyneb y wefan gorfforaethol yn caniatáu i ddefnyddwyr gyrchu'r wefan yn Gymraeg ac yn Saesneg yn gyfartal.

Cyfryngau Cymdeithasol Cymraeg

Ddwy flynedd ers lansio ein cyfrifon Cyfryngau Cymdeithasol Cymraeg, rydym wedi cynyddu nifer ein dilynwyr a'r rhyngweithiadau.

Gofal Sylfaenol

Rydym yn gweithio'n agos gyda'n contractwyr Gofal Sylfaenol i'w hannog a'u cefnogi i ddarparu gwasanaeth dwyieithog.

Cleifion Mewnol

Datblygu cynlluniau gweithredu ar lefel leol i gynyddu gwelededd y Gymraeg ar wardiau a sicrhau cynnig gweithredol o'r Gymraeg i gleifion mewnol.

Rhaglen Brechu Torfol COVID-19

Mae staff y ganolfan trefnu brechiad a'r brechwyr wedi bod ar gyrsiau Ymwybyddiaeth o'r Gymraeg a 'Chwrrd a Chyfarch' wedi'u teilwra i'r gwasanaeth.

Cyfathrebu Gwell

Datblygu animeiddiadau dwyieithog at ddibenion hyfforddi a hyrwyddo a phodlediadau yn cynnwys staff Bwrdd Iechyd sy'n siarad Cymraeg.

Profiad Cleifion

Gwnaethom ddatblygu prosiect ymchwil i gwmpasu ymwybyddiaeth y cyhoedd o hawliau Cymraeg o fewn gofal iechyd a sut y gallwn wella.

Rhwydwaith Lles Integredig

Darpariaeth Gymraeg o wybodaeth hwylus ar y Rhaglen Frechu Covid mewn cyflwyniad rhithwir gan weithio ar y cyd â Mentrau Iaith Lleol.

GWASANAETHAU DWYIEITHOG AR-LEIN

Gwefan Gorfforaethol

Y wefan gorfforaethol yw un o'r llwyfannau gwybodaeth allweddol i'n defnyddwyr gwasanaeth. Rydym felly'n falch i adrodd, ar y cyfan, bod cydymffurfiaeth yn gadarnhaol yn y maes hwn.

Mae'r UIG yn cynnal archwiliad o'n gwefan gorfforaethol i nodi unrhyw fylchau sy'n weddill mewn cydymffurfiaeth a chyfieithu ychwanegol. Bydd yr archwiliad yn sail i gynllun gweithredu i gyfieithu unrhyw gynnwys sy'n parhau i fod yn uniaith dros y flwyddyn i ddod. Mae adnoddau prawffddarllen wedi'u dyrannu i'r tîm cyfathrebu i gefnogi'r broses weithredu.

Fel rhan o'r broses archwilio, mae cyfieithu, hygyrchedd a dolenni yn cael eu hasesu er mwyn sicrhau cydymffurfiaeth. O'n gwerthusiad o'r data hyd yn hyn, mae'n amlwg bod y cyfieithiadau o'r cynnwys yn gywir ar y cyfan. Amlygwyd rhai mân anghysondebau mewn ymarferoldeb dolenni, lle nad oes dogfen Gymraeg wedi'i chysylltu neu mae'r ddolen yn cyfeirio defnyddwyr yn ôl at y tudalennau Saesneg. Sylwyd hefyd ar sawl fideo heb isdeitlau Cymraeg. Fodd bynnag, mae'n bwysig nodi bod y rhain wedi'u creu cyn sefydlu sianel YouTube Cymraeg y Bwrdd Iechyd.

O ganlyniad, roedd yn galonogol arsylwi bod y cynnwys mwyaf diweddar yn cydymffurfio'n llawn â'r safonau a bod mwyafrif yr anghysondebau'n gysylltiedig â chynnwys hanesyddol.

Dyrannwyd adnoddau cyfieithu ychwanegol i'r tîm cyfathrebu i ateb y gofynion cynyddol am gynnwys Cymraeg, yn ogystal ag adnoddau ychwanegol gan yr Uned Iaith Gymraeg i gefnogi gweithredu.

Mae ymgysylltu â'r wefan gorfforaethol cyfrwng Cymraeg wedi aros yn gyson dros y 6 mis diwethaf, er ein bod wedi gweld cynnydd graddol yn y defnyddwyr trwy gydol y flwyddyn.

Mae uno'r tîm cyfathrebu ac ymgysylltu hefyd wedi cael effaith gadarnhaol ar ymgysylltiad y Bwrdd Iechyd â thrigolion Cymraeg eu hiaith, yn enwedig o ran rhieni ac athrawon mewn ysgolion cyfrwng Cymraeg.

Mae ymgysylltu â'r wefan gorfforaethol cyfrwng Cymraeg wedi parhau'n gyson yn ystod y 6 mis diwethaf. Mae defnyddwyr wedi amrywio rhwng 116 a 167 gydag amser ymgysylltu cynyddol.

PRESENOLDEB AR Y CYFRYNGAU CYMDEITHASOL

Mae'n bleser gennym adrodd bod yr holl gynhyrchion cyfathrebu a gynhyrchir gan y tîm cyfathrebu yn gyson ddwyieithog, yn amrywio o graffigau, ffeithluniau a fideos, i gylchlythyrau wythnosol a misol.

Defnyddiwyd ein cyfrifon cyfryngau cymdeithasol hefyd i hyrwyddo ymgyrchoedd dwyieithog ar draws ein holl sianeli cyfrwng Cymraeg a Saesneg, a bu'n braf gweld ymgyrchoedd cyfrwng Cymraeg yn denu sylw ar sianeli cyfrwng Saesneg. Rydym yn edrych ymlaen at hyrwyddo ymgyrchoedd dwyieithog yn ystod y flwyddyn i ddod.

Wrth i ni barhau i ddatblygu ein cyfryngau cymdeithasol a chyfathrebu digidol Cymraeg dros y flwyddyn i ddod, byddwn yn sicrhau ein bod yn cysylltu'n weithredol â chymuned Gymraeg Gwent i ddatblygu mecanweithiau ymgysylltu a fydd yn cynyddu awydd lleol am gynnwys Cymraeg.

		Nifer o ddilynwyr 2019/20	Nifer o ddilynwyr 2020/21
Cymraeg		52	127
Saesneg		99,001	104,642
Cymraeg		131	194
Saesneg		18,400	22,100
Cymraeg		54	96
Saesneg		6,500	12,200

GOFAL SYLFAENOL A PHROFIAD CLEIFION

Mae'r Bwrdd Iechyd yn parhau i adeiladu ar y cysylltiadau sy'n cael eu meithrin gyda'r contractwyr a'u staff, a bydd yn eu hannog a'u cefnogi'n barhaus i ddarparu gwasanaeth dwyieithog. Bydd y Bwrdd Iechyd yn sicrhau pa ddimensiwn ieithyddol a ystyrir ym meysydd canlynol ei wasanaethau:

- Mewn safonau gofal
- Mewn Rhaglenni Gwella, Mewn modelau practis newydd
- Mewn Datblygu Gweithlu.

Mae camau go iawn wedi'u cymryd i gynyddu gwelededd y Gymraeg mewn lleoliadau Gofal Sylfaenol. Yn ystod y cyfnod adrodd rydym wedi gweithio gyda'r meddygfeydd teulu sy'n cael eu rheoli'n uniongyrchol gan y Bwrdd Iechyd mewn ymgais i gael effaith ar unwaith. Rydym wedi creu cyfarchion dwyieithog ar gyfer eu llinellau ffôn ac rydym wedi cyfieithu templedi llythyrau safonol. Yn ein Rhwydweithiau Gofal Cyndogaeth Lleol (NCNs) y nod yw rhaeadru'r templedi hyn o negeseuon ffôn a llythyrau at bractisau nad ydynt dan ein rheolaeth.

Yn dilyn ymarfer cwmpasu a gynhaliwyd yn 2019/20, mae archwiliad pellach yn cael ei gynnal i ymestyn y wybodaeth am ein darpariaeth gyfredol. Trwy rannu'r wybodaeth hon ar ein gwefan mae gennym lwybr clir i staff a chleifion i'w cyfeirio at y gwasanaethau cywir.

Ar hyn o bryd, mae'r UIG yn cynnal prosiect ymchwil i amlinellu ymwybyddiaeth y cyhoedd o'u hawl i gael eu gofal trwy gyfrwng y Gymraeg, a sut y gallai ei darpariaeth (neu ddiffyg darpariaeth) fod wedi effeithio ar brofiad y claf.

Ein prif nodau ac amcanion yw prosiect ymchwil i gwmpasu ymwybyddiaeth y cyhoedd o hawliau Cymraeg o fewn gofal iechyd. Bydd hyn yn cynnwys cynllun i amlinellu'r newidiadau tymor byr a thymor hir yr hoffai'r gymuned Gymraeg eu gweld yn ein darpariaeth Gymraeg ac i gyfrannu ymhellach at ymchwil sy'n dadansoddi effeithiau iaith ar brofiad cleifion mewn gofal iechyd.

CLEIFION MEWNOL

Yn ystod y cyfnod adrodd, mae'r UIG wedi cynnal archwiliadau o'r holl Wardiau Gofal wedi'i Drefnu, Gofal Brys a Meddygaeth ar draws ein hysbytai aciwt i:

- Adolygu argaeledd arwyddion, hysbysiadau a gwybodaeth i gleifion dwyieithog;
- Gwerthuso ymwybyddiaeth staff o'r egwyddor 'Cynnig Gweithredol';
- Adolygu trefniadau ar gyfer cofnodi dewis iaith;
- Adolygu'r defnydd o nwyddau iaith Gwaith yn y gweithle.

Arweiniodd Dadansoddiad o'r bylchau at greu cynlluniau gweithredu ar lefel leol i sicrhau bod camau pendant yn cael eu cymryd i gynyddu amlygrwydd y Gymraeg ar y wardiau a sicrhau cynnig gweithredol o Gymraeg i gleifion mewnol.

Mae'r archwiliadau wedi dangos bod anghysondebau'n parhau ar draws amrywiol feysydd gwasanaeth o ran ymgorffori'r egwyddor 'Cynnig Gweithredol'. Er bod dewis iaith yn rhan o'r ddogfennaeth graidd yn y ffurflenni asesu nyrsio, roedd yn amlwg nad oedd y cwestiwn hwn yn cael ei ofyn yn systematig ar draws pob maes gwasanaeth.

Dyfeisiwyd cynlluniau gweithredu meysydd gwasanaeth i fynd i'r afael â'r anghysondebau hyn a byddant yn cael eu monitro'n agos gan GSyG yn ystod 2021-2022 i sicrhau cysondeb a gwelliant.

Mae hyfforddiant Ymwybyddiaeth o'r Gymraeg wedi'i ddarparu gan yr UIG yng nghyfarfodydd tîm Rheoli'r Is-adran Nyrsio a'r Uwch dîm Rheoli, ac mae cynrychiolaeth o'r Is-adran Nyrsio bellach yn bresennol yng nghyfarfodydd GSyG.

RHAGLEN BRECHU TORFOL COVID

Yn dilyn pryderon a godwyd gan y Comisiynydd ynghylch y rhaglen Brechu Torfol yn genedlaethol, mae hyfforddiant wedi'i dargedu wedi bod yn allweddol wrth sicrhau gwell sefyllfa o ran darparu gwasanaeth brechu dwyieithog.

Mae staff y canolfannau archebu brechiad a'r brechwyr wedi gwneud cyrsiau Ymwybyddiaeth o'r Gymraeg a chysiau 'Cwrdd a Chyfarch' wedi'u teilwra i'r gwasanaeth. Mae'r rhain wedi cael derbyniad da ac wedi cynyddu hyder yn y gweithlu wrth gyfathrebu â'n defnyddwyr gwasanaeth Cymraeg.

Rydym hefyd yn falch o adrodd bod Rhwydwaith Lles Integredig y Bwrdd Iechyd wedi gallu darparu gwybodaeth hawdd i'w chyrchu am y rhaglen Frechu Covid trwy gyfrwng y Gymraeg mewn cyflwyniad rhithwir ar hanes y brechlyn a chyflwyno'r rhaglen ar draws Gwent.

Cafodd y sesiwn hon groeso mawr gan ein cleifion Cymraeg eu hiaith a oedd yn bresennol ac rydym yn gobeithio parhau i weithio ar y cyd â'r Mentrau Iaith Lleol i hwyluso digwyddiadau pellach yn y dyfodol.

BRECHU
...O FRECH Y FUWCHI I COVID

Bydd Dr David Llewellyn o Dîm Iechyd Cyhoeddus bwrdd Iechyd Aneurin Bevan yn rhoi cyflwyniad ar hanes y brechlyn a sut y mae'n cael ei gynnig yn ardal Bwrdd Iechyd Aneurin Bevan. Bydd ar gael i ateb unrhyw gwestiwn sydd gyda chi.

Nos Lun Ionawr 25ain 2021
7 yr hwyr
Ymunwch â ni ar Zoom.

Cysylltwch am ddolen wrth
elin@cyfrwng.cymru

neu eich Menter Iaith leol chi

Logos at the bottom include: Bwrdd Iechyd Aneurin Bevan, GIG Cymru NHS Wales, Bwrdd Iechyd Prifysgol Aneurin Bevan, and Bwrdd Iechyd Gwent.

STRATEGAETH SGILIAU DWYIEITHOG

Yn dilyn adroddiad y llynedd, mae prosesau recriwtio wedi'u cryfhau wrth adolygu'r Strategaeth Sgiliau Dwyieithog a chyflwyno offeryn Asesu Sgiliau Cymraeg i asesu gofynion iaith pob swydd wag neu swydd newydd. Hefyd, bydd Is-adrannau yn cynnwys ystyriaethau Cymraeg fel rhan o'u cynlluniau gweithlu yn unol â chanllawiau cynllunio diweddaraf GIG Cymru.

Bydd y Strategaeth Sgiliau Dwyieithog wedi'i hadnewyddu yn:

- Ddogfen weithio ac wedi'i thargedu, a fydd yn gosod nodau cynnydd sy'n deillio o'r broses o fapio a chymharu capasiti a llywio targedau adrannol;
- Gwneud y defnydd gorau o sgiliau Cymraeg presennol y gweithlu a buddsoddi yng ngweithlu dwyieithog y dyfodol;
- Sicrhau bod arweinyddiaeth yn cael ei dangos ar draws pob lefel o'r sefydliad i sefydlu diwylliant cefnogol sy'n sicrhau bod gwasanaethau'n hygyrch i siaradwyr Cymraeg;
- Adeiladu ar yr egwyddor 'Cynnig Rhagweithiol'.

Bydd y Strategaeth hon yn sicrhau bod gan y Bwrdd Iechyd y bobl, y sgiliau a'r gefnogaeth briodol ar waith i alluogi'r Bwrdd Iechyd i gyflawni ei ymrwymiad i ddarparu gwasanaethau dwyieithog i gleifion lle bo angen.

Mae'r Strategaeth hon yn tynnu ar wybodaeth, profiad ac arfer gorau a thystiolaeth yn seiliedig ar ymchwil o bob rhan o sector cyhoeddus Cymru a thu hwnt dros y ddau ddegawd diwethaf. Y bwriad yw iddi fod yn ddogfen waith sydd wedi'i thargedu i lywio cyfeiriad strategol trosfwaol cynllunio gweithlu a thargedau adrannol ac is-adrannol.

Mae'r offeryn Asesu Sgiliau Iaith Cymraeg a gynhaliwyd yn penderfynu a ddylid hysbysebu unrhyw swyddi newydd neu swyddi gwag fel Cymraeg yn ddymunol neu'n hanfodol, yn unol â rôl y swydd a chyswllt â'r cyhoedd.

Er mwyn cefnogi gweithredu, mae'r UIG yn hwyluso cyfres o weithdai rhithwir rhyngweithiol ar gyfer recriwtio rheolwr ym mis Medi 2021 sy'n anelu at:

- sicrhau bod rheolwyr yn gyfarwydd â'r offeryn asesu Cymraeg newydd a'r matrices sgiliau Cymraeg;
- helpu recriwtio rheolwyr i gymharu capasiti gwasanaeth ag anghenion y boblogaeth;
- rhoi cyngor ar sut i ymgorffori'r Gymraeg mewn cynllunio'r gweithlu; archwilio ffyrdd creadigol o recriwtio siaradwyr Cymraeg;
- trafod adnoddau a'r gefnogaeth sydd ar gael.

GWEITHIO AR Y CYD

Er mwyn cefnogi gweithredu ymhellach, mae'r prosesau Adolygiad Perfformiad, Gwerthuso a Datblygu (PADR) wedi'u diwygio'n addas.

Disgwylir i'r isadrannau nawr hyrwyddo pwysigrwydd y 'Cynnig Gweithredol' trwy ofyn i staff fel rhan o'r broses PADR sut maent yn cefnogi anghenion ieithyddol a diwylliannol siaradwyr Cymraeg. Mae hyn hefyd yn caniatáu i staff gael eu cefnogi'n well i ddatblygu eu sgiliau Cymraeg mewn perthynas â'u hanghenion datblygu proffesiynol ac anghenion eu gwasanaeth.

Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015

Mae un o saith nod Llesiant Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 yn gofyn i ni feddwl mwy am y nod tymor hir o greu Cymru o ddiwylliant bywiog ac iaith Gymraeg ffyniannus. Gyda hyn mewn golwg, rydym wedi parhau i ddatblygu a meithrin cysylltiadau cydweithredol cadarnhaol gyda'n cymunedau Cymraeg eu hiaith, a'r Fforymau, sefydliadau a grwpiau Cymraeg lleol yn ardal y Bwrdd Iechyd, gyda'r bwriad o gynnal a gwella ymgysylltiad â rhanddeiliaid Cymraeg a deall yn well anghenion ieithyddol y cymunedau yr ydym yn eu gwasanaethu. the communities that we serve.

FFRIND I MI

Mae'r Bwrdd Iechyd yn cydnabod y cyfraniad pwysig a gwerthfawr a wneir gan wirfoddolwyr sy'n rhoi yn hael o'u hamser gyda'r nod o wella'r profiad i gleifion, eu teuluoedd a'u gofalwyr. Gyda hyn mewn golwg, mae'r UIG wedi parhau i weithio'n agos gyda'r fenter Ffrind i Mi i ddarparu hyfforddiant Ymwybyddiaeth o'r Gymraeg yn yr holl sesiynau cynefino i wirfoddolwyr i wneud yn siŵr bod gwirfoddolwyr yn ymwybodol o'r egwyddor 'Cynnig Gweithredol', ac mae gwirfoddolwyr sy'n siarad Cymraeg yn cael nwyddau Iaith Gwaith.

Mae Ffrind i Mi yn fenter bartneriaeth sy'n cynnwys y Bwrdd Iechyd, Awdurdodau Lleol, sefydliadau gwirfoddol, Coleg Gwent, Iechyd Cyhoeddus Cymru, Cymdeithasau Tai, Age Cymru, Cymdeithas y Milwyr, Morwyr, Awyrenwyr a'u Teuluoedd (SSAFA) a'r Fforwm Cyn-filwyr, gyda'r nod o ddatblygu cymunedau tosturiol, gwirfoddolwyr a chyfeillion, i helpu a chefnogi cleifion yn ein rhwydwaith o ysbytai.

Yn ogystal, rydym yn falch iawn o adrodd bod yr UIG, mewn cydweithrediad â chydweithwyr Ffrind i Mi, wedi bod yn datblygu gêm gardiau gyda'r nod o gefnogi dysgwyr Cymraeg sydd angen mwy o hyder i ddefnyddio'r Gymraeg.

Mae'r gêm gardiau wrthi'n cael ei chynhyrchu a bydd yn cael ei lansio yn yr Ŵyl Newydd ym mis Medi 2021. Dyluniwyd y gêm i annog pobl i ddysgu geiriau Cymraeg ac i adeiladu brawddegau byr fesul tipyn. Defnyddir hwn fel adnodd ar gyfer y gwaith sy'n pontio'r cenedlaethau a wneir gan y fenter Ffrind i Mi yn y cartrefi gofal a wardiau ysbytai, yn ogystal ag ysgolion lleol. Bydd y gêm hefyd yn adnodd gwerthfawr ar gyfer dysgu Cymraeg o fewn y gweithlu.

Mae'r Bwrdd Iechyd wedi gweithio ar y cyd â Menter Iaith Casnewydd a Menter Iaith BGTM i ymgysylltu ag ysgolion cyfrwng Cymraeg lleol i gynnal cystadleuaeth i ddisgyblion gael eu darluniau wedi'u cynnwys ar y cardiau. Rydym i gyd yn edrych ymlaen at weld y cynnyrch gorffenedig ym mis Medi.

PARTNERIAITH

Mae PartnerIAITH, y rhwydwaith i siaradwyr Cymraeg/siaradwyr newydd wedi datblygu'n gyson yn ystod y flwyddyn ddiwethaf, gyda 74 aelod o staff yn cofrestru.

Mae digwyddiadau rhithwir yn cael eu cynnal bob mis, sy'n cynnwys 'Clybiau Clonc' anffurfiol a chwisiau. Y nod yw rhoi cyfle i staff sy'n siarad Cymraeg i ddefnyddio'r iaith yn fewnol ac i gwrdd â siaradwyr eraill.

Rhoddir cyfleoedd i siaradwyr newydd gwrdd ag un o'n Swyddogion Cymorth Cymraeg i ddatblygu cynllun datblygu personol, ac maent yn cael eu cyfeirio at adnoddau a chyfleoedd dysgu priodol.

I'yn ogystal, mae sesiynau, grŵp bach neu 1: 1 hefyd yn cael eu hymestyn i siaradwyr newydd i ymarfer eu sgiliau Cymraeg i baratoi ar gyfer asesiadau.

ADBORTH GAN STAFF

"Rwy'n gwerthfawrogi'n fawr fod yna bobl groesawgar yn y Bwrdd Iechyd a rhwydwaith Cymraeg gweithredol i ymuno ag ef - mae wir wedi gwneud gwahaniaeth i fy mhrofiad fel aelod newydd o staff".

**STEVE BLUNDELL, ARBENIGWR
INTEGREIDDIO, DATBLYGU
MEDDALWEDD**

"RWYF WIR WEDI GWERTHFAWROGI POB CYFLE RYDYM WEDI EI GAEL I DDOD AT EIN GILYDD I RANNU EIN PROFIADAU TRWY'R PANDEMIG.

MAE DEFNYDDIO A HYBU'R GYMRAEG YN EIN BWRDD IECHYD WEDI FY HELPŲ I AC ERAILL I YMDOPI Â PHETHAU YN YSTOD BLWYDDYN ANODD NA WELWYD EI THEBYG O'R BLAEN.

MAE DEFNYDDIO A HYBU'R GYMRAEG YN EIN BWRDD IECHYD WEDI FY HELPŲ I AC ERAILL I YMDOPI Â PHETHAU YN YSTOD BLWYDDYN ANODD NA WELWYD EI THEBYG O'R BLAEN.

DIOLCH I BAWB A GYFRANNODD".

**DR PAUL MIZEN, CYFARWYDDWR
RHANBARTHOL GOFAL BRYD**

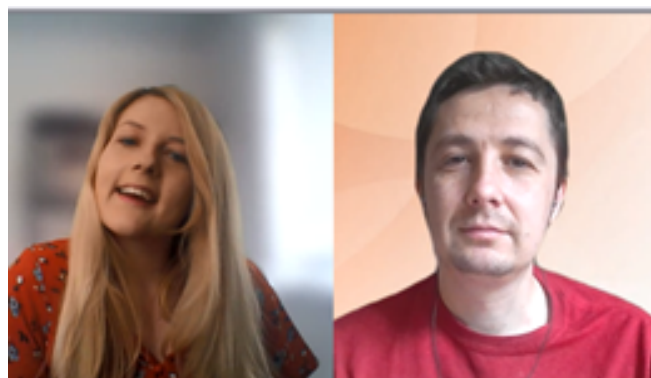
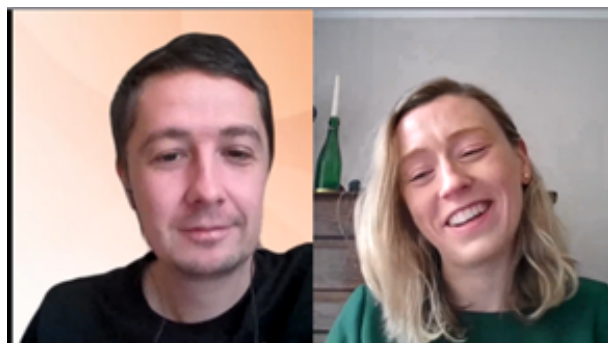

GWEITHIO GYDA GYRFA CYMRU, YSGOLION A CHOLEGAU

Gyda llawer o gyfleoedd allgymorth yn parhau i fod yn gyfyngedig oherwydd cyfyngiadau parhaus Covid-19, rydym yn parhau i addasu ein prosesau gweithio i ddatblygu cyfleoedd i ymgysylltu ag ysgolion a cholegau gan ddefnyddio gwahanol lwyfannau. Yn ystod y cyfnod adrodd mae'r UIG wedi gweithio ar y cyd â Gyrfa Cymru a gyda busnesau lleol, cyflogwyr a chyn-fyfyrrwyr i gynhyrchu cynnwys dwyieithog, gan gynnwys cyfres o blogiau fideo byr a chyfweiliadau fideo a fydd yn cael eu rhannu ag ysgolion ledled ardaloedd y Bwrdd Iechyd a ledled Cymru.

Mae'r cyfleoedd hyn yn caniatáu i ni hyrwyddo pwysigrwydd darpariaeth iechyd a gofal cymdeithasol Cymraeg, buddion dwyieithrwydd fel sgil cyflogaeth werthfawr a'u hannog i ystyried y GIG a'r Bwrdd Iechyd fel cyflogwr yn y dyfodol.

Mae UIG y Bwrdd Iechyd yn gyfranwyr allweddol i weithgor a sefydlwyd i edrych ar sut y gellir ymgorffori a phrif ffrydio'r Gymraeg yng nghamau gweithredu a chynlluniau presennol Bwrdd Sgiliau Cywir Casnewydd, ac wrth wneud hynny cynorthwyo gyda datblygu economaidd yng Nghasnewydd. Rydym yn edrych ymlaen at ddatblygu cyfleoedd gweithio ar y cyd ymhellach gyda chydweithwyr o Heddlu Gwent, Coleg Gwent a Chyngor Sir Casnewydd yn y flwyddyn i ddod.

PROSIECT CYMRAEG I BLANT

Rydym yn falch i adrodd bod prosiect Cymraeg i Blant y Mudiad Meithrin wedi parhau i hyrwyddo buddion cynnar gofal ac addysg plant Cymraeg i bob darpar riant a rhiant newydd ar draws y Bwrdd Iechyd dros y flwyddyn ddiwethaf.

Gyda grwpiau wyneb yn wyneb wedi'u hatal oherwydd Covid-19, daeth y gefnogaeth ar-lein a ddarparwyd i rieni newydd gan swyddogion lleol Cymraeg i Blant yn rhan bwysig o'u trefn ddyddiol a'u helpu gyda'u hiechyd a'u lles yn ystod blwyddyn anodd.

Parhaodd y swyddogion Cymraeg i Blant lleol i rannu gwybodaeth gyda'r timau Bydwreigiaeth ac Ymwelwyr Iechyd lleol gan sicrhau bod pob rhiant newydd yn ymwybodol o'r ddarpariaeth ar-lein ac yn cael eu hannog i gofrestru ar-lein.

Roedd y grwpiau a'r sesiynau canlynol yn cael eu cynnal yn wythnosol gyda rhieni'n gallu ymuno â grwpiau sy'n cael eu rhedeg gan eu swyddog lleol:

- Sesiynau tyllino babi un i un
- Grŵp Rhigwm a Stori ac Arwyddo Cymraeg
- Grŵp Paned a Sgwrs i ymarfer sgiliau Cymraeg gartref
- Grŵp Fi a Fy Maban i hybu manteision bod yn ddwyieithog o'r cychwyn cyntaf.

Roedd y grwpiau hyn yn galluogi rhieni i ddod yn gyfarwydd â:

sut gall siarad Cymraeg neu gyflwyno Cymraeg roi mwy o gyfleoedd i'w plentyn sut i ddefnyddio arwyddo, tyllino babanod ac ioga i gyfathrebu â'u babi, sut i gael gafael ar lyfrau, e-lyfrau ac apiau Cymraeg a dwyieithog
sut i gael mynediad at gyrsiau Dysgu Cymraeg ar-lein lleol fel y cwrs Clwb Cwtsh 8 wythnos am ddim i rieni a'r sesiynau ymarfer Paned a Sgwrs gan y tîm Cymraeg i Blant.
sut i ddod o hyd i'w grŵp Ti a Fi lleol, sut i gofrestru yn y Cylch Meithrin ac yn yr ysgol gyfrwng Gymraeg leol.

Mae rhagor o wybodaeth ar gael o:
Meithrin.cymru

Me and my baby online group for new parents
Cydwyn wythnos 12fed Ebrill / Starts week beginning 12th April

Bydd y sesiynau yn dy helpu i wybod mwy am:

- Sut mae siarad Cymraeg yn gallu rhoi llawr o gyfle newydd i dy fab
- Sut gall dysgu anwyddo, tyllino a ioga babi helpu dy Gymraeg
- Bla yfnew anwyddo Cymraeg sydd ar gael
- Ble mae dy gneg Ti a Fi, Cylch meithrin a dy jagol Gymraeg leol

These sessions will help you explore:

- How speaking Welsh can give your child more opportunities
- How to use sign, baby massage and yoga to communicate with your baby
- How to access Welsh and bilingual books and apps
- Where to find your local Ti a Fi group, Cylch Meithrin and Welsh medium school
- How to enrol on a Learn Welsh course as a beginner

I gofrestru yst eiddoedd yst GR neu sioed ar y llinell
To register just scan the QR code or click on the link

Sydd helpu cyfle i ti gendd a siarad gogleth newydd etall i sennu profleddau
You will also have a chance to meet and chat with new parents in shared experiences

mudiad meithrin
Cymraeg i Blant
cymraeg@meithrin.org.uk

DATA DANGOSYDDION PERFFORMIAD

Mae'r data a gynhwysir isod yn unol â Safon 120 o Fesur Safonau'r Gymraeg (Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011).

Sgiliau Gweithwyr

Mae'r Bwrdd lechyd yn cyflogi dros 15,000 o staff, gyda dwy ran o dair ohonyn nhw'n ymwneud â gofal cleifion uniongyrchol.

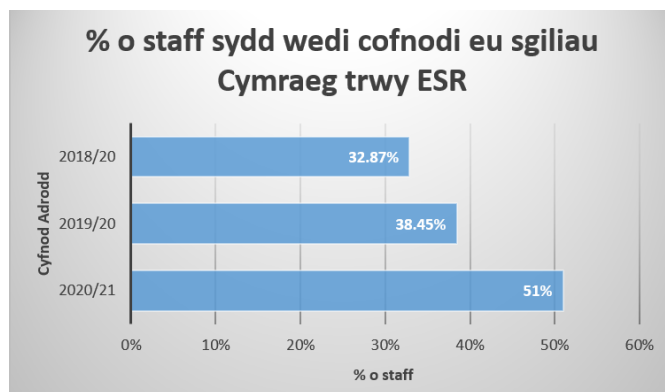
Mae'r gwaith yn parhau i wella'r data a gedwir am sgiliau Cymraeg staff. Amlinellir proffil staff Cymraeg eu hiaith y Bwrdd lechyd isod. Mae'r data yn seiliedig ar staff yn datgelu eu sgiliau Cymraeg eu hunain ac mae ls-adrannau'n sicrhau bod staff wedi diweddarau eu sgiliau drwy'r porth Cofnod Staff Electronig (ESR). Mae hyn wedi'i wneud yn orfodol yn ystod y cyfnod adrodd.

Cydymffurfiaeth y Sefydliad

Rydym yn falch o nodi cynnydd o 11% mewn cydymffurfiaeth yn ystod 2020/21 o ganlyniad i fandadu ardystio sgiliau Cymraeg staff trwy ESR. Rydym yn cydnabod y bydd cynnydd yn gynyddol ac y byddwn yn parhau i hyrwyddo pwysigrwydd cwblhau trwy ymgyrchoedd cyfathrebu wedi'u targedu. Mae mapio'r capasiti presennol yn y sefydliad yn hanfodol er mwyn i'r Bwrdd lechyd osod meincnod a chymharu capasiti ag angen, yn thematig ar lefel sefydliad.

Nifer a chanran gweithwyr y Bwrdd lechyd:

Mae'r Bwrdd lechyd yn parhau i gasglu data ar sgiliau iaith ei staff. Defnyddir y system Cofnod Staff Electronig (ESR) i ddal, cofnodi ac adrodd ar sgiliau iaith staff, lle gall staff ddiweddarau eu sgiliau yn ôl yr angen. Dyma'r data mwyaf diweddar sydd gennym am sgiliau Cymraeg staff.

Mae'r tablau isod yn dangos nifer y staff y mae eu sgiliau iaith Gymraeg wedi'u hasesu a lefel rhuglder gan ddefnyddio'r graddfeydd ALTE ar gyfer siarad Cymraeg (0 = Dim Sgiliau Cymraeg - 5 = Medrus)

Lefel	Gwrando/Siarad Cymraeg
0 – Dim sgiliau	3790
1 - Mynediad	676
2 - Sylfaen	136
3 - Canolradd	80
4 - Uwch	82
5 - Hyfedredd	91
Cydymffurfiad wedi'i cwblhau	4855
Cydymffurfiad heb ei gwblhau	9809

Lefel	Darllen Cymraeg
0 – Dim sgiliau	3753
1 - Mynediad	590
2 - Sylfaen	118
3 - Canolradd	76
4 - Uwch	71
5 - Hyfedredd	95
Cydymffurfiad wedi'i cwblhau	4703
Cydymffurfiad heb ei gwblhau	9961

Lefel	Ysgrifennu Cymraeg
0 – Dim sgiliau	3867
1 - Mynediad	462
2 - Sylfaen	131
3 - Canolradd	58
4 - Uwch	61
5 - Hyfedredd	78
Cydymffurfiad wedi'i cwblhau	4657
Cydymffurfiad heb ei gwblhau	10007

CYNLLUNIO'R GWEITHLU: RECRIWTIO I SWYDDI GWAG 2020 - 2021

Recriwtio i swyddi gwag 2020-2021	
Cyfanswm y swyddi gwag a hysbysebwyd rhwng 01/04/2020 a 31/3/2021	2415
Cyfanswm y swyddi gwag a hysbysebwyd gyda'r Gymraeg fel gofyniad hanfodol	14
Cyfanswm y swyddi gwag a hysbysebwyd gyda'r Gymraeg fel gofyniad dymunol	2258
Cyfanswm y swyddi gwag a hysbysebwyd gyda'r gofyniad i ddysgu Cymraeg	18
Cyfanswm y swyddi gwag a hysbysebwyd heb nodi'r Gymraeg fel sgil gofynnol	125

HYFFORDDIANT I WELLA SGILIAU CYMRAEG

Mae gan yr holl staff fynediad at hyfforddiant Ymwybyddiaeth o'r Gymraeg a'r cyfle i ddatblygu eu sgiliau Cymraeg. Disgwylir i isadrannau sicrhau bod staff yn datblygu gwybodaeth weithredol sy'n gymesur â'u swydd o ofynion Safonau'r Gymraeg fel y maent yn berthnasol i'w maes. Mae adnoddau a gwybodaeth ar gael trwy'r UIG a'r tudalen mewnwyd ar y Gymraeg.

Mae isadrannau yn sicrhau bod staff yn cael hyfforddiant Ymwybyddiaeth o'r Gymraeg a hyfforddiant sgiliau mewn perthynas â'u datblygiad proffesiynol, sy'n berthnasol i'w swydd ac anghenion unigol, yn ogystal ag anghenion eu gwasanaeth.

Mae yna gyllideb gorfforaethol ar gyfer hyfforddiant Cymraeg, felly, mae'r cyrsiau am ddim i staff y Bwrdd Iechyd.

Mae'r adran isod yn tynnu sylw at nifer y staff a'r gwirfoddolwyr sydd wedi gwneud cwrs Cymraeg neu hyfforddiant ymwybyddiaeth yn ystod y cyfnod adrodd.

Teitl y Cwrs (2020/21)	Nifer wedi cofrestru
Ymwybyddiaeth o'r Gymraeg – wedi'i gyflwyno gan yr UIG	621
Ymwybyddiaeth o'r Gymraeg – Cynefino Corfforaethol	181
Ymwybyddiaeth o'r Gymraeg – Rhaglen Diwtoriaeth (cynefino ar ôl newydd gofrestru)	219
Ymwybyddiaeth o'r Gymraeg – Sesiwn gynefino i wirfoddolwyr Ffrind i Mi	224
Cwrs Blasu Cymraeg 10 awr Ar-lein y Coleg Cenedlaethol	372
Cyrsiau Cymraeg Achrededig Coleg Gwent	26
Say Something in Welsh	10

Mae sesiynau Ymwybyddiaeth o'r Gymraeg wedi cael derbyniad da a dosbarthir ffurflen adborth ar ddiwedd pob sesiwn i werthuso a yw'r wybodaeth a ddarparwyd wedi cyfrannu at eu dealltwriaeth o'r pwnc, ac a fyddai hyn wedi effeithio ar eu harferion gwaith ar lefel weithredol.

ADBORTH GAN STAFF

"Diolch yn fawr iawn am wneud pethau'n hawdd,
roeddwn yn nerfus iawn ar y dechrau. Mae yna ddau
air
y byddaf yn sicr yn eu cofio, Mah heen, sef enw fy
mab, ac mae shwmae yn swnio'n debyg i
bwdin vermicelli rydym yn gwneud yn ein diwylliant.
Rwy'n bendant wedi cael fy ysgogi i ddysgu.
Diolch yn fawr unwaith eto"

**Sofia Begum - Ysgrifennydd Tîm/Clerc Ward
Teuluoedd a Therapiau.**

"Byddwn yn argymhell y sesiynau Defnyddio'r Gymraeg
yn Achlysurol yn fawr, tîm hygyrch iawn os oes angen
cefnogaeth arnoch, ac mae'n tynnu sylw at
bwysigrwydd cyfarch yn
Gymraeg yn gyntaf ar y ffôn ac wyneb yn wyneb er
mwyn gwneud i gleifion
a allai deimlo'n fwy anghyfforddus yn cyfathrebu'n
Saesneg deimlo'n gysurus, a sut i ymateb pe byddai'n
well gan y claf barhau'n Gymraeg os
nad ydych chi'n siarad yr iaith, gadewais y sesiwn yn
teimlo'n llawer mwy hyderus am ddelio â chleifion sy'n
siarad Cymraeg, er nad oes gennyf i lawer o Gymraeg fy
hun".

Kate Uzzell - Ymarferydd Llesiant Seicolegol.

DIWRNOD DWLI DYSGU

Gyda dros 582,000 o siaradwyr Cymraeg a degau o filoedd o bobl yn dysgu, mae'r Gymraeg yn cynnig mantais addysgol, ddiwylliannol a chyflogaeth i'n staff.

Mae gan Lywodraeth Cymru weledigaeth hirdymor i weld y Gymraeg yn ffynnu, gyda miliwn o bobl yn gallu siarad Cymraeg erbyn 2050. Mae'r Bwrdd Iechyd Eisiau chwarae ein rhan trwy hyrwyddo gwerth y Gymraeg i'n diwylliant a'n cymunedau a helpu i gynyddu ei defnydd ym mhob agwedd ar fywyd.

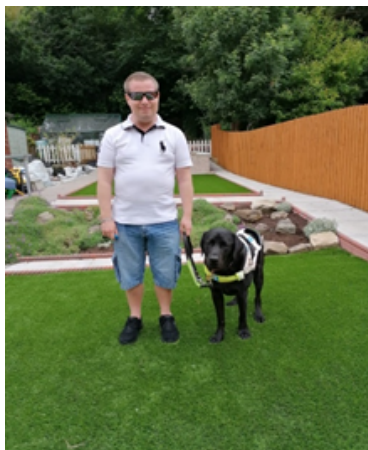
Ar Ddydd Gwyl Dewi 2021, lansiodd y Bwrdd Iechyd Ddiwrnod Dwli Dysgu, diwrnod sy'n ymroddedig i rannu amrywiaeth eang o adnoddau gyda staff, yn llawn llawer o syniadau ar gyfer defnyddio ac ymarfer eu Cymraeg a hyrwyddo'r cyfleoedd hyfforddi sydd ar gael iddyn nhw. Rydym yn gobeithio ymestyn y digwyddiad hwn i ymgyrch wythnos o hyd yn 2022.

ENGHRAIFFT O GYFLAWNIADAU A LLWYDDIANNAU WRTH DDYSGU CYMRAEG

David Chaffey, Gweithredwr Switsfwrdd

Mae David wedi bod yn gweithio i'r Bwrdd Iechyd fel rhan o'r switsfwrdd ers 16 mlynedd. Y switsfwrdd yw'r pwynt cyswllt cyntaf ar gyfer gwasanaeth telathrebu'r Bwrdd Iechyd. Mae gweithredwyr yn gyfrifol am ddarparu gwasanaeth telathrebu cyflym, cyfeillgar ac effeithlon 24/7 i holl weithwyr y Bwrdd Iechyd, aelodau o'r cyhoedd a sefydliadau iechyd eraill; mae staff yn gweithio patrymau sifft amrywiol, gan gynnwys sifftiau nos a phenwythnosau. Yn ogystal, mae'n ofynnol i staff y switsfwrdd weithio ar switsfwrdd Ysbyty Brenhinol Gwent pe bai argyfwng, er mwyn sicrhau parhad, ond gellid eu symud i unrhyw leoliad yn y Bwrdd Iechyd.

"Rwyf wedi fy nghofrestru'n ddall ac mae gen i gi tywys o'r enw Kaypea. Nid yw cael fy nghofrestru'n ddall erioed wedi fy atal rhag gwneud y pethau rwyf eisiau eu cyflawni. Rwyf wastad wedi bod eisiau dysgu Cymraeg, ond nid wyf erioed wedi teimlo bod y gefnogaeth iawn gen i yn y coleg ac ati. Rwy'n mwynhau dysgu gyda Say Something in Welsh yn fawr, gan ei fod yn golygu gwrando a siarad, sef y math o Gymraeg roeddwn i eisiau ei ddysgu, ond gyda'r gefnogaeth rwy'n ei chael gan fy nghydweithiwr yn fy adran a'r gefnogaeth rwy'n ei chael gan y tîm Cymraeg, rwy'n hyderus y byddaf yn gallu dysgu siarad Cymraeg. Maen nhw'n fy ngrymuso trwy adeiladu fy hyder i roi cynnig arni, fy nghefnogi i wneud pethau'n iawn a fy helpu i ddeall gwahanol ffyrdd y gallai rhywun ofyn imi am rywbeth, neu sut y gallwn ofyn i bobl eraill am rywbeth.

Bydd hyn o fudd i mi yn bersonol, ond i'r Bwrdd Iechyd hefyd, gan fy mod yn cyflawni un o fy nodau gyda'r gefnogaeth sydd ei hangen arnaf. Hyd yn hyn, rwyf wedi ateb tua dwsin o alwadau yn Gymraeg, rwyf wedi gallu deall yr hyn y gofynnodd y galwr amdano, wedi gallu ymateb i'r galwr yn Gymraeg ac yna ei drosglwyddo i'r adran gywir".

CWYNION

Gellir darllen arddangosiad ffurfiol y Bwrdd Iechyd o ddelio â chwynion yn ein Gweithdrefn Cwynion Cymraeg.

Ni chynhaliwyd unrhyw ymchwiliadau allanol yn ystod cyfnod yr adroddiad.

Mae'r Bwrdd Iechyd wedi cael un ar ddeg cwyn yn uniongyrchol ac wedi'u datrys gyda chydweithrediad arweinwyr y gwasanaethau oedd yn gysylltiedig â'r cwynion ac yn unol â'r Rheoliadau Gweithio i Wella. Mae wyth o'r cwynion yn ymwneud â pherfformiad yn erbyn y Safonau Cyflenwi Gwasanaethau, dau yn ymwneud â pherfformiad yn erbyn y Safonau Gweithredol ac un cwyn mewn perthynas â Gofal Sylfaenol.

Mae Tîm Gweithio i Wella'r Bwrdd Iechyd wedi cael hyfforddiant gan yr UIG ac maen nhw'n gallu delio â chwynion neu bryderon yn ymwneud â'r Gymraeg yn unol â DPAAu presennol.

Mae'r Bwrdd Iechyd yn hyderus ein bod wedi cymryd agwedd tuag at ddatrys cwynion sydd wedi caniatáu dysgu a newid sefydliadol, ond yn cydnabod bod angen gwella sut mae'n cofnodi cwynion mewn perthynas â chydymffurfio â safonau, yn enwedig y system DATIX. Bydd y datblygiad hwn yn cael ei flaenoriaethu dros y flwyddyn i ddod trwy ymgysylltu â staff a datblygu gwell canllawiau i staff.

CASGLIAD A'R WELEDIGAETH AR GYFER 2022-2023

Er gwaethaf heriau parhaus y pandemig Covid-19, mae'r Bwrdd Iechyd yn falch i gyflwyno'r cynnydd a wnaed yn ystod y cyfnod adrodd i barhau i hyrwyddo'r Gymraeg o fewn y Bwrdd Iechyd.

Er mwyn cyrraedd y deiliant tymor hir o gyfrannu tuag at gyflenwi "Cynnig Rhagweithiol" fel rhan annatod o'r holl wasanaethau ar draws y Bwrdd Iechyd, bydd asesu capasiti ein gwasanaethau rheng flaen i ddarparu gwasanaethau dwyieithog yn parhau'n flaenoriaeth. Bydd ymgorffori'r Strategaeth Sgiliau Dwyieithog dros y flwyddyn i ddod yn cefnogi'r Bwrdd Iechyd i wella ein sefyllfa.

Fel y gwelwyd o fewn yr adroddiad hwn, parhawyd â'r gwaith gyda'r sector Gofal Sylfaenol a bydd y gwaith hwn yn cael ei ddatblygu ymhellach er mwyn sicrhau cydymffurfiaeth gyda'r Safonau. Bydd dyletswyddau ar gontractwyr annibynnol a gwasanaethau Cymraeg sydd ar gael yn cael eu hyrwyddo'n well.

Bydd gweithio mewn partneriaeth yn parhau i fod yn ganolbwynt i'r Bwrdd Iechyd, gan gefnogi Strategaeth Iaith Gymraeg Llywodraeth Cymru 2050: Miliwn o siaradwyr Cymraeg. Gyda chysylltiadau eisoes wedi'u sefydlu i symud y prosiect Cymraeg i Blant ymlaen, rydym yn edrych ymlaen at gefnogi gweithio integredig ehangach gyda'r Awdurdodau Lleol, Coleg Gwent a Heddlu Gwent ymhellach.

Adeiladu ar ein llwyddiant yn y gorffennol o weithio gydag ysgolion a cholegau lleol, a chydabod yr angen i godi ymwybyddiaeth ymhlith pobl ifanc o'r iaith Gymraeg. Bydd hon yn sgil cyflogaeth werthfawr a bydd y Bwrdd Iechyd yn parhau i fanteisio ar y cyfleoedd sydd ar gael i ddatblygu'r gwaith hwn ymhellach gydag ysgolion a cholegau Cymraeg a Saesneg.

Bydd ffocws yn parhau ar gynllunio strategol i sicrhau gweledigaeth glir ar gyfer gweithredu'r safonau ac ymgorffori'r egwyddor 'Cynnig gweithredol', gyda'i ffocws allweddol ar ddatblygu'r meysydd gwasanaeth canlynol ymhellach:

- Cyflawni Safonau'r Gymraeg ar draws y sefydliad
- Hyrwyddo a gweithredu'r egwyddor "Cynnig Gweithredol" yn unol â Fframwaith Strategol Llywodraeth Cymru: Mwy Na Geiriau
- Creu proffil/map data o lefelau sgiliau Cymraeg a chapasiti ar draws y gweithlu a chynllunio'r gweithlu drwy weithredu'r Strategaeth Sgiliau Dwyieithog.

Cyfateb y capasiti Cymraeg sydd ar gael yn y gweithlu gydag anghenion iaith defnyddwyr gwasanaethau.

Rydym wedi nodi nifer o gamau a fydd yn ein helpu i gadw'n gyflym yng nghyfnod adrodd 2021/22:

- Byddwn yn parhau i gefnogi staff yn arbennig aelodau newydd o staff, i ymgorffori'r Safonau.
- Byddwn yn parhau i ganolbwyntio ar hyrwyddo a hwyluso'r defnydd o'r iaith yn y gweithle a datblygu ein rhwydwaith PartnerIAITH ymhellach i gefnogi ein staff sy'n siarad Cymraeg i gynyddu eu sgiliau ieithyddol i'r eithaf.
- Byddwn yn blaenoriaethu hyrwyddo gwasanaethau Cymraeg y Bwrdd Iechyd, yn enwedig o fewn yr Is-adran Gofal Sylfaenol.
- Byddwn yn parhau i ddarparu cyfres o opsiynau hyfforddi Cymraeg i gynyddu lefelau sgil staff. Bydd hyn ar gael i ddysgwyr ac i siaradwyr Cymraeg sy'n dymuno magu hyder wrth ddefnyddio'r iaith yn y gweithle a/neu ddatblygu eu Cymraeg ysgrifenedig.
- Datblygu cynllun strategol a rhaglen waith gysylltiedig i symud y Strategaeth Sgiliau Dwyieithog ymlaen a gweithredu'r egwyddor 'Cynnig Gweithredol' a Mwy na Geiriau.
- Yn unol ag elfennau gweithredol cyflwyno'r Fframwaith Strategol Mwy na Geiriau, bydd yr UIG yn parhau i gefnogi gwasanaethau ac yn cychwyn prosiectau a chynlluniau a fydd yn darparu gwasanaeth effeithiol i gwsmeriaid
- Bydd hunan-lywodraethu a monitro yn parhau i fod yn flaenoriaeth allweddol a bydd prosesau archwilio mewnol a hunanreoleiddio yn parhau i gael eu datblygu, er mwyn sicrhau mesurau perfformiad ac atebolrwydd tynnach.

Rydym yn awyddus i symud ymlaen â'n gwaith ymhellach wrth gyflawni rhwymedigaethau statudol a thrwy feincnodi strategol a pherfformiad, fel y gallwn wella ein gwasanaethau ymhellach ar gyfer ein cleifion sy'n siarad Cymraeg yn eu dewis iaith.

Rydym yn parhau i weithio'n gadarnhaol gyda Chomisiynydd y Gymraeg ac edrychwn ymlaen at weld hyn yn parhau yn y flwyddyn sydd i ddod.